

Október 7. Könyves vasárnap „Olvasott ma már?” szlogenrel – a cél: minél több könyvtár legyen nyitva – ezt az adott internetoldalon lehet regisztrálni.

Változatos program szervezésére van lehetőség. Néhány ötlet: zenés ébresztő, olvasási staféta, élőkönyv, könyvtárban zajló játékok, 5 és 8 óra között irodalmi jellegű műsorok szervezése stb.

A lényeg: az utcára kivinni a programokat, személyesen megszólítani az embereket, szórólapokat osztani nekik. A programokba bármikor be lehet kapcsolódni, és természetesen a könyvtárban ér véget a nap, ahol a nyeremények kiosztására is sor kerül majd. Az ajándékozáshoz, díjazáshoz szükség lenne szponzorok bevonására – minél többre.

Az ország egészére kiterjedő programról mindent célszerű dokumentálni.

Központilag tervezzük a PR-anyagok elkészítését. 20 mp-es reklámfilmel készítünk, amelyet a helyi tévékben és a helyi sajtóban is el lehet helyezni.

A film alapján készül egy plakát, a négy programról 1-1 szórólap, 1 biankó, amely letölthető az internetről, és mindenki a maga céljainak megfelelően használhatja fel. A rendezvényekhez minden fél részéről szükséges az adott szempontok szerinti anyaggyűjtés, írásos és képi dokumentálás, a folyamatos anyag- és képküldés, a központi adatbázis működtetése. A pályázati feltételeknek csak így tudunk megfelelni.

Terveink szerint készül könyvjelző, szatyor, toll, színes ceruza, órarend, jelvény, esetleg lufi. Pólókat csak korlátozott számban tervezünk, elsősorban a szervezőknek. Az ajándékokhoz is célszerű támogatókat találni!

Határidők:

Július vége: reklámfilm elkészítése

Július vége: központi forgatókönyv

Augusztus 28.: központi, megyei programok összeállítás, adatbázis felépítése

Szeptember 24-ével kezdődő hét: sajtó értesítése

Fodor Péter megköszönte a beszámolót, és a napi-rendi pont összefoglalásaként elmondta, hogy kiemelt médiatámogató nem lévén tárgyalásokat kell folytatni, ajánlatokat kell kérni a média-megjelenésre. Társadalmi célú hirdetésként jelenhetne meg a reklámfilm – ahol erre lehetőség van –, és arról is kell tájékozódni, hogy az október 2-ától 12-éig tartó rendezvénysorozatot a tévé milyen formában tudná folyamatosan követni.

Fodor Péter az egyéb kérdések között elmondta: az Összefogás programsorozat nyitó és záró konferenciájára várja a további ötleteket. Megemlítette, hogy

2007. június elején Csongrádon megtartották a határon túli könyvtárak immár hagyományos konferenciáját, amelyen részt vett az OKM részéről *Schneider Márta* kulturális szakállamtitkár is.

Csulákné Angyal Katalin

Feladat van bőven

Interjú Fodor Péterrel, az IKSZ újraválasztott elnökével

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) közgyűlése ismét *Fodor Pétert*, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatóját választotta meg elnökévé.

A második mandátumát kezdő Fodor Péterrel az elmúlt és

az eljövendő időszakról beszélgettünk.

2003-ban választották először az IKSZ elnökévé. Nagy lendülettel látott munkához, ma miket tart az első négy év legjelentősebb eredményeinek?

Fodor Péter: Az Informatikai és Könyvtári Szövetség 2003-ban kidolgozott és elfogadott egy programot, amelynek alapvető célkitűzései között szerepelt, hogy meghatározzuk a prioritásokat. Nagyon jó társaságba kerültem, mind az elnökség, mind a felügyelő bizottság, mind a tagozatvezetők nagyban hozzájárultak az elmúlt négy év eredményeihez. A titkárság több alkalommal átalakult, ezt személyi és pénzügyi okok is szükségessé tették. Ma igen racionálisan működik, amit a pénzügyi források is indokolnak.

Meg kellett találni a cselekvés megfelelő tereit és módjait, hogy a könyvtárak megfeleljenek a megnövekedett használói igényeknek, hogy a szolgáltatásaikat ezekhez az elvárásokhoz alkalmazkodva megújítsák, bővítsék.

A másik, ami nagyon lényeges volt, hogy a könyvtáros szakmának, magának a könyvtárnak mint kultúrákövetítő intézménynek a megkezdett folyamatokban sokkal markánsabb nyitást kellett elérnie.

Ugyanakkor azt is felismertük ez alatt a négy év alatt, hogy nincs idő kényelmes, kivárázó hozzáállásra, lassan érő folyamatokban majd kikristá-

lyosodó dolgokra, ugyanis ha ezt az utat választjuk, akkor gyakorlatilag kiesünk a meghatározó szereplők közül, közreműködők leszünk. Szembenéztünk azzal, hogy versenyhelyzetben vagyunk, és a lehetőségeink alapvetően attól függenek, hogyan vagyunk képesek kezdeményezni, hogyan vagyunk képesek a szolgáltatásainkat újragondolni.

Az a meggyőződésem, hogy igenis vannak olyan elemei a szolgáltatásnak, amelyek erőteljesen piacosodnak. Elég utalni például arra, hogy a nem hagyományos dokumentumok igénybevétele drasztikusan visszaesett, vagy hogy az internet-szolgáltatás terén, különösen olyan településeken, ahol sokrétű lehetőségek vannak, élesedő versenyben kell helytállniuk a könyvtáraknak és információszolgáltatóknak.

Mit tehet ilyen helyzetben egy szakmai szervezet és annak a vezetője?

F. P.: A leglényegesebb az volt, hogy saját magunknak kellett megfogalmaznunk, mit szeretnénk lépni, és egyértelműen az volt a legalapvetőbb, hogy minél inkább nyissunk. Képletesen ki kellett tárnunk az ablakokat és az ajtókat. Olyan programok megvalósítására gondolok, mint a nagy múltú Összefogás megújítása. Úgy látom, hogy az eddigi legsikeresebb és legátfogóbb a 2006-os összefogás volt, ami két dolgot igazolt. Egyrészt, hogy a szakma legjobbjai képesek arra, hogy újszerűen gondolkozzanak. Másrészt pedig beigazolódt, hogy ha megfelelő támogatás van, akkor képesek vagyunk olyan marketing elgondolást kidolgozni és megvalósítani, amely régóta váratott magára.

Ehhez azonban komoly anyagi háttérre volt szükség, amelynek a megteremtéséhez nem akármilyen lobbizás kellett.

F. P.: Természetesen a lobbitevékenység itt is nagyon fontos volt. A Nemzeti Kulturális Alap (NKA) a kiemelt országos programok közé emelte a könyvtáraknak ezt a fajta megjelenítését, és az IKSZ-et meghívta a pályázatra. Ha a munka csak egy elemét emelném ki, akkor az a húsz másodperces reklámszpot lenne, ami két héten keresztül adásba került valamennyi televízióban, rádióban, beleértve a helyi rádiókat, televíziókat is. És ha ebből csak az a szlogen ragadt meg az emberekben, hogy „A könyvtárba mentem, gyere utánam!”, már az is nagy lépés volt. Az Összefogás gondolatát megfordítottuk: a bibliotékák mit tehetnek a társadalomért. A kulturális miniszterrel aláírt megállapodás, az

ehhez csatlakozó országos szervezetek jelezték a nyitás irányát. A hét régiós programhoz könyvtárak százai csatlakoztak. Külön elismerés illeti a kecskeméti Katona József Könyvtárat, amely a program gyakorlati bázisa volt.

Ez valóban óriási siker volt, könyvtárakról folyamatosan ennyi szó még nem esett a médiában. Egy kicsit előre ugrunk a kérdéssel, de ide kíváncsok. Lesz-e folytatás?

F. P.: Az idén kevesebb forrásból, de folytatjuk, már elkészült az új reklámszpot. A programtanács éppen most terjesztette az elnökségi ülés elé az Összefogás programját, amelynek vezérfonala a „nagy olvashó”: lesz baba- kölyök-, tini- és a nagyiolvashó. Tehát életkortól függetlenül igyekszünk széles körű szolgáltatást nyújtani. Tavaly hét régióban voltak kiemelt programok, az idén mindegyik megyében szerveznek önálló rendezvényeket erre a központi elgondolásra felfűzve. Azt hiszem, hogy a könyvtár népszerűsítése mindenképpen nagyon fontos.

Akkor most vissza az elmúlt négy évhez. Mit emelne még ki ebből az időszakból?

F. P.: Ugyancsak példaként említhetem az európai uniós csatlakozáskor szervezett könyvtári programokat 2004-ben, vagy a szintén jelentős múltra visszatekintő Internet Fiesta évről évre visszatérő programjait. Ezeknek a rendezvényeknek a segítségével mindig annak a lehetőségnek a birtokába kerülünk, hogy nem önmagában a könyvtárakat lehet népszerűsíteni, hanem egyre inkább azt a sokszínű szolgáltatást, amely ezekben a kulturális intézményekben a látogatók rendelkezésére áll.

Nagy gondnak látom, hogy annak ellenére, hogy ez a terület rendelkezett megvalósítható stratégiai tervvel, különböző gazdasági megfontolások alapján jó néhány intézmény került nehéz helyzetbe, részben gazdasági, részben szervezeti önállóságuk csorbult, elsősorban a megyékben, a városokban. Több helyen a könyvtárakhoz integrálnak megyei közművelődési intézményeket. Ez mindig jól mutatja a könyvtár helyi erejét, megítélését is.

És az IKSZ tárgyalásainak hatékonyságát...

F. P.: Jó néhány esetben próbáltunk fellépni a könyvtárak érdekében. Kezdetben ez sikeres és eredményes volt, de ahogy a gazdasági nehézségek sokasodtak, a helyi döntéshozók eléggé gyors és radikális lépéseket tettek.

Ne felejtjük el, hogy Magyarországon mind a mai napig nem történt meg az önkormányzati törvény és a különböző szaktörvények megfelelő

harmonizációja. Ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Az utóbbi két évben valamennyi intézményt elérte a támogatás csökkentése, ennek az aránya mindig az intézményvezetés helyi érdekérvényesítő képességétől is függött. Ez megint igazolja, hogy az intézmények vezetőinek profi menedzsereknek kell lenniük, a megfelelő lobbizási technika ismeretével, hiszen másképp egy nagyon sajátos spirálnak lehetünk majd tanúi: bizonyos intézmények felfelé menő, mások lefelé menő spirálba kerülhetnek.

Ugyanakkor a megszorítások következtében nyilvánvalóan ezt a területet sem kímélte a létszámcsökkentés. Az az intézményvezetés, amelyik előre gondolkodott, ezeket a problémákat, legalábbis eddig a pontig, amikor mi beszélgetünk, képes volt kezelni.

Tehát most valamiféle fordulóponthoz érkezünk?

F. P.: Tíz éve lesz, hogy az Országgyűlés elfogadta a kulturális törvényt. A tárcának, magának a szakmának, különösen a szakmai szervezeteknek nyilvánvalóan meg kell vonniuk a mérleget, hogy ennek az évtizednek milyen hozadéka van gondolkodásban, cselekvésben, sikerült-e a kettő között következetességet, összhangot teremteni. Föl kellene térképezni, melyek azok az eredmények, amelyeket vállalni tudunk – azt gondolom, nagyon sok ilyen van –, meg kellene nézni, hogy melyek azok a legfontosabb teendők, amelyek éppen a következő, 2013-ig terjedő stratégiát jelentik, és föl kell tenni azt a kérdést, hogy milyen lesz a jövő könyvtára.

Azt gondolom, hogy ez nagyon markáns szakmai kihívás, többek között az IKSZ ebben kezdeményező szerepet töltött be, és a jövőben is, meggyőződésem, akkor van a szakmai érdekképviseletnek jelentősége, ha ezekre a kérdésekre választ tudunk adni.

Említsünk meg néhány ilyen, vállalható eredményt!

F. P.: Ezt a szemléletet valósították meg például a Sárospatakon és Csongrádon hagyományt teremtő rendezvények, a határon túli magyar könyvtárosok, illetve a Kárpát-medencei magyar könyvtárosok találkozója, az Együtt a társadalomért elnevezésű, már említett, 2006-ban kötött megállapodás, amelyhez csatlakozott az MTI, az APEH, a Külügyminisztérium, az Országos Egységfejlesztési Intézet, a Mozgáskorlátozottak Egye-

sületeinek Országos Szövetsége. Azt gondolom, hogy ezek éppen a szakma társadalmi elfogadottságát emelik, és természetesen annak a megnyilvánulását is jelentik, hogy a könyvtár képes a társadalomban megjelenő elvárásoknak egyre inkább megfelelni.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületével is létrejött egy együttműködési megállapodás, amelynek révén az intézményi és az egyéni érdekartikuláció lényegesen markánsabbá válhat. Biztos vagyok benne, hogy ezt sokkal hatékonyabbá lehet tenni az elkövetkező időszakban. Ugyanakkor különösen jelentősnek látom, hogy megjelent a szakma etikai kódexe.

A kulturális tárcával való együttműködésben nagyon fontos, hogy folyamatosan részt vehetünk a döntéshozókészítésben, véleményt nyilvánítunk, ha kell, akkor érdeket fogalmazunk meg. Jó néhány érdekérvényesítő fellépésünk is volt, mint például a pedagógusok beíratkozási díjának kompenzálása ügyében. A szövetség szerepet vállalt a könyvtári stratégia kidolgozásában is. Jó együttműködés jellemezte a kapcsolatunkat a minisztérium könyvtári osztályával.

De folytattunk érdekérvényesítő tevékenységet az Országgyűlés kulturális vagy költségvetési bizottságánál, a különböző frakciónál is.

Nagyon fontos lépésnek tartom, hogy 2006-ban a szövetség önálló elismerést alapított A könyvtárügyért néven, amelyet az idén már második alkalommal ítéltek oda a kuratórium.

Az NKA támogatásának köszönhetően a szövetség kiadásában továbbra is megjelenik a Könyvtári Levelező/lap. Ez a mai viszonyok között nagy eredmény, ugyanakkor megemlíteném, hogy éppen az IKSZ kezdeményezte azt a párbeszédet, amely a könyvtáros szakma folyóiratainak a helyzetét és az együttműködés lehetőségeit igyekezett feltárni. Az eredménnyel én magam elégedetlen vagyok, de a racionalitás előbb-utóbb lépéskényszerbe fogja hozni a kiadókat, komolyabb egyeztetésre van szükség. Azt hiszem, hogy ha nem lesz is rögtön szükség radikális lépésekre, erre a kérdésre mindenképpen hamarosan vissza kell térni, amit mi kezdeményezni is fogunk.

Ide tartozik az is, hogy miközben mi arra törekszünk, hogy minél több helyre jusson el a szövetség folyóirata, erre nyilván csak akkor van lehetőség, ha van elegendő előfizetés.

Akadnak azért magában a szervezet életében is megoldandó feladatok.

F. P.: Nyilvánvalóan nem lehet megkerülni, hogy a támogatási, működési források apadása és bizonytalansága következtében eléggé racionálisan át kellett alakítani sok mindent. Ez az ésszerűsítés például abban nyilvánul meg, hogy lehetőleg egy időben igyekszünk elnökségi és tagozatvezetői üléseket tartani, vagy hogy bevezettük a második közgyűlés rendszerét, ami rendkívül hasznos volt a tagdíj megállapítása és ebből következően a likviditási problémáink kezelése szempontjából. Itt kell hozzátennem, hogy köszönet jár a könyvtáraknak, amiért a tagdíjat február végére csaknem száz százalékban befizették.

Megújulásra vár a honlapunk és tagozati élet.
Hogyan tovább?

F. P.: Azoknak a lépéseknek a hozadéka, amelyeket az Informatikai és Könyvtári Szövetség más kultúráközvetítő szervezetekkel közösen megtett, most lesz igazán lényeges, amikor eléggé drasztikus átalakítások, átszervezések zajlanak le régiókban, településeken.

A szakma szemléletváltásra kényszerült, ami megnyilvánul például olyan programokban, mint a KSZR (Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer), amely a kistérségi könyvtári és informatikai ellátásban nagyon fontos lépés az esélyegyenlőtlenségek mérséklése felé.

A társszervezetekkel – például az Egyházi Könyvtárak Egyesülésével, a Könyvtárostánárok Egyesületével – való együttműködés az egész könyvtári rendszer intézményesülését is jelzi.

A jövőre nézve alapvetőnek tartom, hogy a szakmai érdekérvényesítésben hangsúlyosan legyen jelen az Informatikai és Könyvtári Szövetség. Meggyőződésem, hogy sokkal intenzívebb egyeztetésre van szükség a szakmai érdekképviselő szempontjából, az MKE-vel újra kell gondolnunk az együttműködés kereteit éppen azért, hogy tovább tudjunk lépni.

Ebben a kérdésben egyébként nekem változatlanul az a véleményem, hogy mindegyik intézmény a saját érdekérvényesítéséért tudja a legtöbbet tenni azzal, hogy programot készít, hogy prioritásokat határoz meg, hogy képes az érdekei megfogalmazására, és ezek megvalósítására a megfelelő partnerekkel.

Nem esett még szó a felsőoktatási könyvtárakkal kapcsolatos elképzelésekről, holott az a terület is átalakulóban van.

F. P.: A bolognai folyamat szeptemberi érvényesítése szolgáltatási szempontból lényegesen nagyobb terhet fog róni a felsőoktatási könyvtá-

rakra. A felsőoktatási és a közkönyvtárak között eddig létrejött esetleges és egyedi együttműködést formalizálttá, szervezetté kell tenni, hiszen nagyon sok olyan pályázat lesz, amelyen csak konzorciumi formában lehet indulni, ezért érdemes lenne ezeket a kapukat oly mértékben kinyitni, hogy valamilyen kölcsönös átjárhatóság jelenjen meg. Ezt persze alaposan végig kell gondolni, de én nagyon fontosnak tartom. Olyan intézmények létrehozására nyílik lehetőség, mint a pécsi tudástár. Más európai uniós országok példáján is látható, hogy a közkönyvtárak és az egyetemi könyvtárak között érdemi együttműködésre van szükség.

Milyen konkrét tervek vannak még a közeljövőre?

F. P.: Nagyban folyik már a következő Összefogás előkészítése, amint arról már beszélünk, jövő tavasszal ismét készülünk az Internet Fiestára, hagyományként jelenik meg a Kárpát-medencei könyvtárosok találkozója, és próbálkoztunk, próbálkozunk nemzetközi kapcsolatfelvétellel, konferenciákon való megjelenéssel, ami mindig pályázatfüggő volt, hiszen erre a szervezetnek nincs anyagi forrása.

A szövetség támogatja azokat a kiemelt országos programokat, amelyek részben a Nemzeti Fejlesztési Tervhez kapcsolódnak, részben az e célra felhasználható európai uniós forrásokhoz.

Tovább kell fejleszteni a kistélepülések könyvtári ellátásának programját, az IKSZ részt vesz az egyes projektekből.

Mit tehet a szövetség a most meghirdetett Portál-program ügyében?

F. P.: Még több információhoz kell juttatnunk a könyvtárakat, részt kell vennünk az érdekérvényesítésben a kulturális tárcánál és azon kívül is, és orientálnunk kell az intézményeket.

Minden eszközt igénybe véve törekednünk kell a digitalizálási programok fölgyorsítására, hiszen a hozzáférhetőség okán ez nagyon fontos. A jelenleg ezen a területen megfogalmazott prioritások remélhetőleg a magyar könyvtárügy számára is megfelelő szolgáltatásokat fognak jelenteni.

A szakma előtt álló komoly kihívás, hogy működőképes, szolgáltatásokban gazdag, használóbarát intézményeink legyenek. És választ kell találni mindenütt arra a kérdésre, hogy az adott településen mennyire lehet kulturális központtá tenni a könyvtárt.

Van persze mindezeknek pénzügyi oldala is...

Ma nem csak az a feladatunk, hogy hatékonyan költjük el a pillanatnyilag rendelkezésre álló forrá-

sokat, hanem kormányzati szinten indokolt és szükséges a források bővítése. 2008–2009-ben ez megkerülhetetlen. Tovább kellene gondolni a könyvtárak és a könyvkiadás, könyvterjesztés kapcsolatát.

Arra a már többször hangoztatott elképzelésre gondol, hogy a könyvkiadást ne közvetlenül támogassa az állam különféle alapokból, hanem azzal, hogy a könyvtárak részére megvesz bizonyos számú kiadványt?

F. P.: Igen, erről is szó van. Meg kell keresni és össze kell valahogyan hozni minden szereplő érdekét.

A másik fontos lépés, hogy az informatikai fejlesztésekben rövid időn belül el kell érni a teljes lefedettséget, hiszen ezzel párhuzamosan

meg kell kezdeni az informatikai eszközpark cseréjét és további komoly fejlesztéseket, ami kiemelten komoly anyagi ráfordítást igényel a kormányzat részéről, ugyanis az önkormányzatok ezt önmagukban képtelenek lesznek megoldani.

Nem elegendő 2007-ben azt mondani, hogy ennyivel több helyen van Magyarországon informatikai szolgáltatás, hanem a minőség javítására kell törekedni, s ez komoly feladatot jelent a szövetségnek is.

Ez bizony nem kevés az elkövetkező négy évre, kívánunk hozzá sok erőt, kitartást, és persze sikereket! (F.Á.)

Tudjon róla!

Felhívás Füzéki István- emlékérem adományozására

Dr. Füzéki Bálint testvére, az 1956-ban hősi halált halt Füzéki István könyvtáros emlékére díjat alapított. Az emlékéremet minden évben az a könyvtáros kapja meg, aki a megelőző évben, években a legtöbbet tette, kiemelkedő teljesítményt nyújtott a könyvtári szolgáltatások és/vagy tudományok terén.

A díjat öttagú kuratórium ítéli oda.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöksége kéri, hogy aki méltó személyről tud, tegyen javaslatot 2007. szeptember 15-éig, és küldje azt meg indoklással együtt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete címére. (1055 Budapest, Hold u. 6.)

(A Füzéki István-emlékérem alapító okirata a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2002. decemberi számának 27–28. oldalán olvasható.)

Rendezvénynaptár

Dátum	Hely	Rendezvény	Rendező intézmény	Információ
VIII. 23–24.	Bp., BMF	Multimédia az oktatásban	Budapesti Műszaki Főiskola	gecgy.laszlo@nik.bmf.hu
IX. 15–16.	országszerte	A kulturális örökség napjai		
IX. 26.	Budapest	Nyelvek európai napja	Országos Idegennyelvű Könyvtár	www.oik.hu
X. 2–12.	országosan	Összefogás – könyvtári napok Nagy olvashaw	IKSZ	iksz@oszk.hu
X. 2.	Bp., FSZEK	Sajtótájékoztató Konferencia: Az olvasás esélynövelő szerepe	IKSZ	iksz@oszk.hu
X. 9.	Tatabánya	VII. országos ODR-konferencia	József Attila Megyei Könyvtár	Fátrai Márta fatme@jamk.hu
X. 7.	Debrecen	Könyves vasárnap	IKSZ	iksz@oszk.hu
X. 18–19.	Sopron–Győr–Mosonmagyaróvár	7. közgyűjteményi napok	Nyugat-magyarországi Egyetem könyvtára	
X. 12.	Kecskemét	Az összefogás zárása	IKSZ	iksz@oszk.hu
X. 25.	Budapest	KTE őszi szakmai nap	KTE	Bondor Erika